RAADSINFORMATIEBRIEF

Postregistratienummer	21.0000858

Opmeer, d.d.: 2 februari 2021

Onderwerp

Raadsinformatiebrief over: Beleggen en borgen taken van Veilig Thuis Noord-Holland Noord

Inleiding

De 18 gemeenten in de regio Noord-Holland Noord en GGD Hollands Noorden (GGD HN) hebben in 2018 een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten voor de uitvoering van de taken van Veilig Thuis Noord-Holland Noord (VT NHN). Deze DVO is geëvalueerd. De evaluatie gaf overeenstemming over knelpunten in de huidige situatie (organisatievorm, financiering, samenwerking en regievoering), maar geen overeenstemming over mogelijke oplossingsrichtingen.

De gemeenten willen meer grip op de kosten en de inhoudelijke ontwikkeling van VT NHN.
Op grond van artikel 1.2 van de DVO heeft het college op 10 december 2019 besloten om de DVO met een jaar te verlengen tot en met 31-12-2021 en in de tussenliggende periode een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren door bureau HHM naar de gewenste organisatievorm.

Met deze raadsinformatiebrief ontvangt u het adviesrapport ‘Beleggen en borgen taken Veilig Thuis Noord-Holland Noord’ van onderzoeksbureau HHM en wordt u geïnformeerd over het vervolg. Op deze manier kunt u goed geïnformeerd deelnemen aan de regionale raadsbijeenkomst op 10 maart aanstaande. Bureau HHM is gevraagd een presentatie te verzorgen over haar advies tijdens deze bijeenkomst. De uitnodiging voor deze digitale regionale raadsbijeenkomst heeft u inmiddels ontvangen en kunt u terugvinden in iBabs.

Kernboodschap

Afwegingsproces - alternatieven positionering

De onderzoekers van bureau HHM concluderen dat de problemen waar Veilig Thuis NHN de afgelopen jaren mee kampte (zoals de financiële tekorten, personeelstekorten, wachtlijsten en wachttijden, onderzoek en ondertoezichtstelling van de inspectie) sterk vergelijkbaar zijn met andere Veilig Thuis-organisaties in het land en dat deze zich grotendeels voordoen onafhankelijk van de positionering van Veilig Thuis NHN.

Doordat het ontbreekt aan landelijke kaders, worden de Veilig Thuis-organisaties in het land verschillend gepositioneerd. Als het gaat om scenario's voor het in de toekomst beleggen en borgen van de taken van Veilig Thuis NHN zijn de volgende alternatieven voor Veilig Thuis NHN afgewogen:

1. positionering bij de GGD HN, via een DVO (continuering van de huidige situatie);
2. positionering bij de GGD HN, via een GR;
3. positionering als zelfstandige organisatie;
4. positionering bij een andere partij, zoals een Gecertificeerde Instelling of een organisatie die slachtoffers van huiselijk geweld opvangt.

De volgende aspecten zijn daar in afgewogen:

- de reductie in bestuurlijke drukte, complexiteit en onduidelijkheid;
- de consequenties van een systeembreuk als gevolg van het elders positioneren van Veilig Thuis NHN;
- de mogelijkheden voor de aansturing van Veilig Thuis NHN in relatie tot de wettelijke taken en de doorontwikkeling van de keten.

Conclusie onderzoek positionering

HHM concludeert dat:

- Het continueren van de huidige situatie (optie 1) ongewenst is, omdat dit niet leidt tot de gewenste reductie in bestuurlijke drukte, complexiteit en onduidelijkheid en daardoor ten koste gaat van de inhoudelijke kwaliteits- en doorontwikkeling.
- Optie 3, het verzelfstandigen van VT NHN, leidt tot een systeembreuk waardoor veel inspanningen gaan zitten in het losweken, overdragen en opnieuw neerzetten van VT NHN.
- Optie 4, VT NHN onderbrengen bij een andere partij, evenals optie 3 ten koste gaat van de noodzakelijke doorontwikkeling van VT NHN en van de keten rondom huiselijk geweld en kindermishandeling. Bovendien zou er dan sprake zijn van een kapitaalvernietiging vanwege de tot nu toe gepleegde investeringen.
- Optie 2 de voorkeur geniet. VT NHN wordt dan blijvend bij de GGD HN gepositioneerd en wordt ondergebracht in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) van de GGD HN. De landelijke ontwikkelingen rondom de jeugdbeschermingsketen kunnen volgens HHM ook het eenvoudigst worden geëffectueerd bij de verdere uitwerking en invulling van dit scenario.

Deze optie heeft voor- en nadelen. In het kort zijn die als volgt te beschrijven:

De voordelen:

1. De GGD HN heeft een belangrijke rol in de veiligheids- en gezondheidsregio Noord-Holland Noord.
2. Door VT NHN blijvend bij de GGD HN onder te brengen vermijden de gemeenten een 'systeembreuk'. De inspanningen van VT NHN en de gemeenten kunnen zich de komende periode richten op het verder versterken van VT NHN en op het optimaliseren van de keten rondom huiselijk geweld en kindermishandeling.

3. De ‘relationele continuïteit’; de relaties die zich de afgelopen jaren hebben ontwikkeltussen betrokkenen in de uitvoering, wordt behouden, zowel op het gebied van gemeentelijke toegangen als bij de ketenpartners.
4. De investeringen van (gemeenten in) VT NHN en de GGD HN blijven behouden, zoals op het gebied van doorvoeren van veranderingen in de organisatiestructuur, het optimaliseren van werkprocessen en de bedrijfsvoering (inclusief verantwoordingsinformatie.
5. VT NHN werkt volgens landelijke kaders, richtlijnen en protocollen. Dit geldt ook voor de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) die bij de GGD HN is belegd en die valt onder de Wet publieke gezondheidszorg. Binnen de GGD HN kunnen de JGZ en VTNHN relatief zelfstandig functioneren.
6. VT en de JGZ maken beiden gebruik van de ondersteunende diensten van de GGD HN. Dit drukt de kosten op het gebied van overhead.

De nadelen:

1. De GGD wordt door sommige gemeenten als te grote en logge organisatie gezien, waardoor het lastig is om invloed uit te oefenen.
2. In de beeldvorming zou het moeilijk zijn om goed onderscheid te maken tussen de knelpunten die specifiek zijn voor de GGD en die bij VT NHN horen.
3. De regio voor een GGD is wettelijk vastgesteld. De gemeente Uitgeest valt onder een andere GGD/Veiligheidsregio. De GR van de GGD HN kent hierdoor 17 gemeenten maar VT NHN voert haar taken dan uit voor 18 gemeenten. Hiertoe zal een aparte constructie moeten worden bedacht voor de gemeente Uitgeest.
4. In een GR wordt bij meerderheid van stemmen een beslissing genomen. Dit betekent dat afzonderlijke gemeenten een andere positie in het besluitvormingsproces krijgen (bij de huidige DVO moeten alle 18 gemeenten instemmen).

Politiek-bestuurlijke aspecten

De bovenregionale stuurgroep specialistische jeugdhulp, die fungeert als opdrachtgever voor de 18 gemeenten op het dossier Veilig Thuis, onderschrijft het HHM-advies. Zij adviseert de gemeenten dan ook om dit advies over te nemen en stellen voor om optie 2, Veilig Thuis NHN op te nemen in de Gemeenschappelijke Regeling van de GGD, nader te laten uitwerken. De stuurgroep geeft dit advies, omdat uit het onderzoek blijkt dat de knelpunten rondom Veilig Thuis overal in het land aanwezig zijn en los staan van de positionering van Veilig Thuis. Ook is er meer vertrouwen in de financiële analyse en de voorspelbaarheid van de begroting van VT. Hiermee is er geen reden Veilig Thuis ergens anders te beleggen, volgens HHM. Daarnaast zal de GR regeling de bestuurlijke drukte en het besluitvormingsproces minder ingewikkeld maken voor gemeenten en Veilig Thuis NHN.

Juridische aspecten

Het onderbrengen van Veilig Thuis als taak onder de GR van de GGD betekent dat de gemeenschappelijke regeling moet worden gewijzigd. Dit is juridisch gezien geen ingrijpende wijziging en kan ingeregeld worden in de bestaande regeling. Hiervoor is wel unanieme besluitvorming nodig van de 18 gemeenten.

De GR GGD is een zogenaamde collegeregeling. Dit betekent dat de colleges van de deelnemende gemeenten moeten besluiten tot wijziging van de GR. Echter, alvorens zij dat mogen doen, moeten zij

daarvoor toestemming vragen aan de gemeenteraden. De toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang (artikel 1 Wet gemeenschappelijke regelingen).

Uitvoeringsaspecten

De ambtelijke begeleidingscommissie stelt in samenwerking met Veilig Thuis NHN het vervolgvoorstel op. Gezien de juridische component van het voorgenomen besluit, zal de begeleidingscommissie aanvullende juridische ambtelijke ondersteuning betrekken in de verdere uitwerking. In de uitwerking zullen de voor- en nadelen van de GR in beeld gebracht worden. Voor het onderbrengen van de Veilig Thuis taken onder de GR van de GGD moeten afspraken gemaakt worden met de GGD. De planning is om in het eerste kwartaal van 2021 een college- en raadsvoorstel gereed te hebben.

Proces

Met het oog op het politiek-bestuurlijke complexe karakter van het voorstel hecht de Bovenregionale Stuurgroep specialistische jeugdhulp grote waarde aan het bespreken van het onderzoek met de gemeenteraden middels regionale raadsbijeenkomsten. De stappen die hier voorgesteld worden zijn:

1. De raden te informeren middels regionale raadsbijeenkomsten en hier alle voor- en nadelen van GR en DVO aan de orde te laten komen. HHM wordt gevraagd om de presentaties te verzorgen.
2. Het onderzoeksrapport wordt voorafgaand aan de raadsbijeenkomsten naar de raadsleden toegestuurd.
3. Een bijeenkomst met alle 18 wethouders voorafgaand aan het collegevoorstel ter voorbereiding van de besluitvorming in de individuele colleges (en raden).
4. Besluitvorming in de 18 gemeenteraden in maart.

Financiële aspecten

Dit besluit heeft geen financiële gevolgen. Om eventuele financiële risico’s in te schatten, wordt een financieel adviseur betrokken in dit proces.

Vervolgproces

Uit het rapport van HHM blijkt ook dat gemeenten aangeven behoefte te hebben aan prestatie-indicatoren om goed te kunnen sturen op de uitvoering. De uitwerking van de prestatie-indicatoren is een gezamenlijke opgave voor de gemeenten en VT NHN.
Een specifiek aandachtspunt hierbij is de aansluiting van VT NHN op de lokale toegangen van de gemeenten. De vernieuwde samenwerkingsafspraken en het uitwerken van de verbeteringen moeten los van de organisatievorm worden uitgevoerd. De aansluiting op de lokale toegang vraagt blijvende aandacht gezien de diversiteit van de toegangen en de complexiteit van de keten rondom huiselijk geweld en kindermishandeling in de regio NHN. Ook wordt benadrukt dat de landelijke taken en ontwikkelingen goed in de gaten gehouden moeten worden en meegenomen in de uitwerkingen van de drie thema’s zodat de ruimte voor mogelijke veranderingen gegarandeerd blijft. Bovengenoemde onderwerpen worden uitgewerkt in twee werkgroepen. Deze werkgroepen worden zeer binnenkort opgestart om zo min mogelijk tijd te verliezen.

Consequenties / Risicofactoren

De positie van de Veilig Thuis organisaties ligt ook landelijk onder een vergrootglas. De minister heeft aangekondigd een voorstel neer te leggen om de zorg-veiligheidsketen te versterken. Daarin wordt gekeken naar zes pilots die momenteel in Nederland uitgevoerd worden. Mogelijk wordt besloten door het Rijk om Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instellingen anders te organiseren. Het te nemen besluit over het beleggen en borgen van VT NHN moeten voldoende ruimte bieden om mee te bewegen bij deze landelijk aangekondigde wijzigingen.

Hoogachtend,

M.A.S. Winder
Gemeentesecretaris

G.J.A.M. Nijpels
Burgemeester gemeente Opmeer

Bijlagen

Adviesrapport 'Beleggen en borgen taken Veilig Thuis Noord-Holland Noord' van onderzoeksbureau HHM.